

Практична робота 8

ТЕМА: «Загальна характеристика овочевих листкових культур».

Мета роботи: Вивчити загальну характеристику: господарське значення, особливості використання та поширення овочевих листкових культур.

Матеріали та обладнання: підручники, електронні інформаційні ресурси, довідники.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Загальна характеристика. Овочеві культури - тав'яні рослини, соковиті частини яких (овочі), багаті на вуглеводи, вітаміни та інші поживні речовини, використовують у їжу.

Листові овочі — група овочевих культур, їстівною частиною яких є свіже листя.

У товарознавстві до неї відносили салатні (салати листовий, качанний і ромен), шпинатні (шпинат, щавель) та прянощі (ісоп, меліса лимонна, кріп, чабер, базилік, майоран, естрагон, петрушка).

Вони багаті каротином, вітамінами С і В₁, білковими речовинами та мінеральними солями.

У деяких класифікаціях овочеві листя, що вживають в їжу, поділяють на цибулеві, салатно-шпинатні і пряні.

Листові овочі використовуються в сирому, сушеному, вареному та консервованому вигляді та надають їжі приємний смак та запах.

Салат зі свіжих листових овочів зазвичай називається зеленим. Близька до листових група овочів — стеблові або черешкові, до яких зокрема відносять ревінь.

Різні овочеві рослини і навіть окремі сорти одного і того ж виду відрізняються своїми біологічними особливостями, а ґрунтові і кліматичні умови навіть в межах одного господарства, а тим більш району та зони далеко не однакові. Тому система агротехніки високих врожаїв овочів повинна будуватися на основі врахування як біологічних особливостей рослин, так і конкретних умов їх вирощування.

Овочеві листкові культури	Амарант гібридний, бораго, гірчиця листкова, капуста білоголова, капуста брюссельська, капуста листкова, капуста китайська, капуста пекінська, капуста червоноголова, крес-салат, кульбаба лікарська, лобода жминда, лобода садова, мальва, мангольд, портулак городній, салат посівний, цибуля афлатунська, цибуля батун, цибуля багатоярусна, цибуля запашна, цибуля слизун, цибуля шніт, цибуля черемша, цикорій звичайний, цикорій салатний, шпинат городній, щавель кислий
---------------------------	---

Не менш важливим є знання тривалості життєвого циклу рослини і характеру формування того органу, заради якого рослина вирощується, так як без цього не можна побудувати систему агротехніки, що забезпечує одержання найбільш високих врожаїв.

Залежність тривалості життєвого циклу рослин від ґрунтово-кліматичних умов визначає географічні та висотні закономірності розподілу одно-, дво- та багаторічних рослин.

Для зручності вивчення овочеві рослини об'єднують у групи з більш-менш однорідними ознаками. За основу при такому групуванні приймають ботанічні, біологічні й господарські ознаки.

Капустяні овочі відносяться до сімейства хрестоцвітих (Cruciferae). Батьківщина їх — узбережжя Середземного моря. Всі культурні форми походять від диких родичів шляхом складного процесу гібридизації, природного і штучного відбору.

До капустяним рослинам належать білокачанна, червонокачанна, савойська, брюссельська, кольорова, кольрабі і листові капуста кормова і декоративна), а також китайська (листова і качанова).

Капустяні овочі характеризуються такими загальними ознаками: всі вони дворічні рослини — насіння у них утворюються на другий рік життя, за винятком кольоровий і листових форм китайської капусти; всі капустяні рослини найкраще ростуть в умовах помірного клімату, уражуються спільними шкідниками і хворобами; всі ці рослини вирощують для одержання врожаїв вегетативних органів.

Продуктовий орган білоголової, червоноголової та савойської капусти — качан — являє собою гігантську верхівкову бруньку, в якій відкладено великий запас поживних речовин, необхідних рослині на другий рік життя.

У ранніх сортів капусти формуються менш щільні качани, ніж у пізніх, що відрізняються більш близьким розташуванням у качані листя при меншій величині внутрішньої частини кочеригі.

Щільність качана — найважливіша господарська ознака капусти: щільні качани добре переносять зимове зберігання в свіжому вигляді.

Капуста червоноголова відрізняється від білокачанної антоціановим забарвленням листків і качана. Пізні сорти її утворюють дуже щільні качани при невеликих розмірах розеткових листя.

У савойської капусти листя пухирчасті, тому качан менш щільний, вона цінніша в харчовому відношенні, так як містить більше азотистих речовин (до 3,3%), ніж білокачанна капуста (1,8%), але в білокачанній капусті більше цукрів, що має значення при квашенні.

У брюссельської капусти верхівкова брунька утворює нові листки видовжені міжвузля. Рослини досягають висоти 70 см і більше. З пазушних ж нирок на стеблі формуються невеликі качани, які і є метою культури. Качани

дуже багаті азотистими речовинами (до 4,8%) і аскорбінової кислоти (до 150 мг%).

Цвітна капуста представлена в Радянському Союзі однорічними сортами, в південних країнах — дворічних. Продуктова частина рослини — укорочені м'ясисті стеблові пагони, які щільно прилягають один до одного і утворюють так звану голівку.

Особливий вигляд цвітної капусти — брокколі не утворює щільну головки, а має окремі потовщені пагони темно-зеленого або фіолетового забарвлення.

Кольрабі утворює потовщений округлий стеблеплід з великим запасом поживних речовин, відрізняється багатим вмістом аскорбінової кислоти (не менше, ніж у плодах цитрусових рослин).

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Надайте загальну характеристику овочевих листкових культур їх господарське значення (поширення, використання, площі, урожайність, хімічний склад тощо).

Завдання 2. Описати ботанічні, біологічні та господарські показники овочевих рослин за такою таблицею 1.

Завдання 3. Охарактеризуйте типи овочевих листкових культур.

Завдання 4. Опишіть біологічні особливості овочевих листкових культур: відношення до тепла, світла, вологи, ґрунту.

Зміст звіту. Результати виконання завдань.

Таблиця 1

Ботанічні, біологічні та господарські показники овочевих рослин

Назва рослини	Ботанічна назва родини (українською мовою)	Ботанічна назва родини (латинською мовою)	Назва плоду	Назва продуктового органу	Тривалість життєвого циклу	Агро-біологічна група

Контрольні питання

1. Які культури відносяться до овочевих листкових культур?
2. Назвіть основні біологічні особливості овочевих листкових культур.
3. Яка коренева система овочевих листкових культур?
4. Галузі використання овочевих листкових культур?
5. Значення овочевих листкових культур.